

Zonder netwerken geen Europese subsidies

Verslag van de IPSV thema bijeenkomst
'Interreg: projectervaringen en subsidiemogelijkheden'

3 december 2007, Heerlen

Zonder netwerken geen Europese subsidies

Veel projecten vragen zich af hoe ze door Europees samen te werken meerwaarde kunnen behalen. Hoe pak je die samenwerking aan? Wie betrek je bij je project en wanneer loont het om Europese subsidie aan te vragen? Interreg 4B loopt op dit moment en is een uitgelezen kans om financiële ondersteuning te verkrijgen voor een Europees samenwerkingsproject. Ruut Louwers van het secretariaat North-West Europe, Elianne Demollin van de gemeente Heerlen en Huibert Crijns van de gemeente 's-Hertogenbosch gaan in op de mogelijkheden en praktische omgang met Interreg subsidies.

"De vernieuwing van Heerlen is hier gestart", aldus burgemeester Toine Gresel die in het Glaspaleis in Heerlen de bijeenkomst opent. De gemeente werkt aan en maakt gebruik van haar Europese netwerk om te groeien. Het mijnverleden speelt in Heerlen een grote rol en werkt ook nog door in de bevolkings-samenstelling. Heerlen is een smeltkroes, de ruwe en spannende stad in het zuiden van Limburg. De regio kenmerkt zich door grote universiteiten, zoals Aken en Maastricht, industrie en internationale bedrijvigheid. Hier liggen ook de kansen voor Heerlen. Met hulp vanuit Interreg en door Europese samenwerking probeert de stad die optimaal te benutten.

Mijnwater in Heerlen is één van de voorbeelden van zo'n samenwerkingsproject. Net als bij de transformatie van de Vestingwerken in 's-Hertogenbosch zijn het netwerk en de relatie met de stad belangrijk. Dat maakt deze projecten ook goede voorbeelden voor geïnteresseerden in het Interreg programma van de Europese Unie. Ruut Louwers, programmamanager van het Interreg-secretariaat Noord-West Europa bevestigt dit. De prioriteiten voor Interreg 4 zijn helder en sluiten aan bij het beleid van de EU gericht op de kenniseconomie, innovatie en duurzaamheid. Specifiek voor Interreg is het belang van de regionale bronnen: welke gebieden kan een regio ontwikkelen, waar zit de groeipotentie?

Europees subsidiebeleid

Ruut Louwers vertelt dat het subsidieprogramma Interreg 4B nog een tweede en derde subsidieronde heeft in de lente en herfst van 2008. Deze periode is een nieuwe prioriteit toegevoegd, namelijk het benutten van regionale kansen en mogelijkheden. Ook wordt er sterker ingezet op de samenwerking met private partijen.

De algemene doelen van de Europese Unie zijn de kenniseconomie en innovatie (de 'Lissabon-agenda'); duurzaamheid (de 'Gothenburg-agenda'). De bedoeling is aan te sluiten op de nieuwste ontwikkelingen, die vanwege risicomijding moeilijk van de grond komen. Het Mijnwaterproject uit Heerlen is een goed voorbeeld van zo'n nieuwe ontwikkeling. De economische, sociale en territoriale cohesie is belangrijk voor de opbouw van een Europese samenleving. Hierbij wordt ook de samenwerking gezocht met private partijen, al is het volgens Louwers nog moeilijk om hiervoor in Europese verband pilots op te zetten. Het doel van de territoriale cohesie is niet langer het verminderen van verschillen tussen regio's, maar het brengen van geld naar regio's die specifieke kansen hebben. Dus niet meer armoedebestrijding per sé, maar zoeken naar eigen sterke punten en daarop aansluiten, ook in de arme regio's.

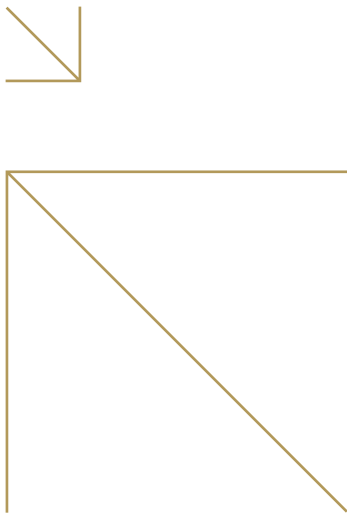

Foto voorkant: Varen op vestinggracht

De budget- en beleidscyclus van de EU heeft een vast ritme van zeven jaar, legt Louwers uit. Startpunt is het politiek akkoord over de financiële perspectieven voor de periode 2007 tot en met 2013. Deze worden vertaald in meer dan zestig regelingen, nationale strategieën en ruim honderd operationele programma's. Na de uitvoering volgt de rapportage en evaluatie, waarna in 2013 de volgende cyclus start.

Voor het Europees beleid is in de periode 2007-2013 via de Interreg-programma's 850 miljoen euro beschikbaar, waarvan 307 miljoen voor het nieuwe hoofdthema 'cohesie'. Verder is er 371 miljoen beschikbaar voor het thema 'Natuurlijke bronnen' en 72 miljoen voor 'Concurrentie en markt'. Het cohesiebeleid heeft drie doelstellingen:

- Convergentie van arme regio's. Omdat deze in Nederland niet voorkomen, zullen Nederlandse projecten bij hun subsidieaanvraag dit niet als subsidiegrond kunnen hanteren.
- Versterking van de concurrentiekracht en werkgelegenheid in alle regio's.
- Gebiedsgerichte samenwerking in alle regio's, zodat arme regio's kunnen worden bijgetrokken.

Naast deze drie nieuwe doelstellingen gelden nog de eerdergenoemde doelstellingen uit de agenda's van Lissabon en Gothenburg: kenniseconomie en duurzaamheid. Verder wordt 75% van het budget voor het cohesiebeleid geormerkt voor innovatieve projecten.

De EU-gelden zijn verdeeld tussen Interreg 4B (de programma's voor Noord-West Europa en de Noordzee) en 4C (het Europabrede interregionale programma). Het programma voor Noord-West Europa moet bijdragen aan de EU-samenleving, het concurrentievermogen van het gebied en de samenhangende, duurzame en evenwichtige ontwikkeling daarvan. Dit moet gestalte krijgen door een innovatieve en integrale benadering van territoriale kwesties en door samenwerking bij de ontwikkeling van de eerdergenoemde territoriale kansen en mogelijkheden. Projecten worden beoordeeld op hun bijdrage aan (een van de) vijf prioriteiten:

- Een aantrekkelijker en coherenter systeem van metropolen, steden en regio's.
- Een grotere toegankelijkheid tot vervoer, communicatie-infrastructuur en kennis.
- Waterbronnen en het voorkomen van overstromingen.
- Een sterkere ecologische infrastructuur en bescherming van cultureel erfgoed.
- Versterking van maritieme functies en promotie van territoriale integratie overzee.

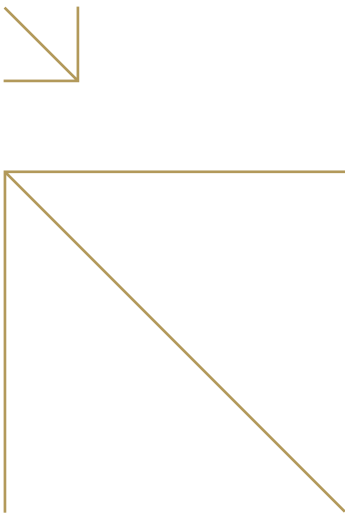
Interreg 4B

Voor Interreg 4B is ruim 355 miljoen euro beschikbaar. Half oktober 2007 vond hiervoor de eerste ronde plaats, waarbij projecten subsidieaanvragen konden indienen. Dit resulteerde in 28 projecten die samen 189 miljoen euro vroegen. De lijst met 9 geselecteerde projecten zit als bijlage bij dit verslag. Er is dus nog genoeg geld voor nieuwe subsidieaanvragen, zo luidde de boodschap van Louwers.

De projecten kunnen zich op verschillende zaken richten: omgeving, milieu, risicopreventie, toegankelijkheid. Ook woningprojecten kunnen onder Interreg 4B voor subsidie in aanmerking komen. Interreg 4B gaat over mogelijkheden, niet over problemen. Daarbij worden initiatiefnemers nadrukkelijk opgeroepen om over de sectorale, overheids- en territoriale grenzen heen te werken. Het programma voor Noord-West Europa heeft een sterk economische inslag. Initiatiefnemers voor projecten doen er goed aan gebruik te maken van of in te zetten op de bestaande ontwikkelcorridors: het economisch potentieel langs de bestaande vervoersassen. Interreg 4B bevat een geheel nieuwe prioriteit voor het kapitaliseren van regionale 'assets'. Het programma ondersteunt de mobilisatie van regionale en lokale 'potentials'. De EU hecht sterk aan een doorontwikkeling van het principe van duurzaamheid naar 'cradle to cradle'. Ook de klimaatverandering is een thema waar we niet omheen kunnen.

Projecten waarin niet wordt ingezet op samenwerking maken geen kans op subsidie. Zo moet er ook meer dan onder Interreg 3B aandacht komen voor het betrekken van stakeholders bij de projecten. Anders dan onder Interreg 3B wordt onder Interreg 4B sterk ingezet op de samenwerking dus met private partijen. Het geld van Interreg is bedoeld als 'trigger money'. Bestuurders moeten met het project in de krant kunnen komen. De Europese subsidie bedraagt maximaal 50% van de investeringskosten en is eenmalig.

Er is een databank met projectvoorstellen op de website van het secretariaat North West Europe. Dat is een goede manier om partners te vinden. Ook voor meer informatie kunnen geïnteresseerden terecht op www.nweurope.org.

Mijnwaterproject Heerlen

Elianne Demollin is projectleider van het Mijnwaterproject in Heerlen. Dit project kreeg subsidie onder Interreg 3B en bevindt zich nu in de afrondende fase. Het Mijnwaterproject verbindt oude en nieuwe energie, waarbij een innovatieve aanpak wordt gekoppeld aan duurzaamheid en economische haalbaarheid. Algemeen doel is het verwarmen (en koelen) van grotere stadsdelen met het mijnwater dat zich nog onder de grond in de verlaten schachten bevindt.

Het project heeft een duidelijke Europese dimensie. Er zijn meer gebieden met verlaten mijnen, waar het water in de toekomst omhoog dreigt te komen. Vanwege deze brede Europese relevantie heeft de gemeente Heerlen in het project vanaf het begin samengewerkt met andere gemeenten in Europa. Eerst was dat het Schotse Midlothian, later het Duitse Bönen. Verder doen vanaf het begin bedrijven uit binnen- en buitenland mee. Het project kost 15,7 miljoen euro, waarvan 48% wordt gedekt door de subsidie uit Interreg 3B. Omdat beide buitenlandse gemeenten zijn afgefallen, is Heerlen de enige waar een concrete pilot start. Verder zijn in het project drie pre-investeringsstudies gedaan naar de mogelijkheden van mijnwater in Aken, Nancy en Engeland.

Het project startte in 1999 met de eerste energiestudies. Dit mondde in 2003 uit in de eerste Interreg-aanvraag. Er zijn diverse proefboringen gedaan oude mijnschachten onder de grond in Heerlen. Het mijnwater wordt straks op verschillende plekken omhoog gehaald en naar de afnemers vervoerd. Er zijn daarvoor drie leidingen nodig: voor warm water, voor koud water en een retourleiding. Het project bevindt zich nu in de fase dat de eindgebruikers worden aangesloten. Dat zijn in eerste instantie:

- Een nieuwbouwproject in Heerlerheide Centrum van woningcorporatie Weller: 312 appartementen, 3800 m³ aan commerciële functies, 2500 m³ aan publieke en culturele functies, 11.500 m³ aan zorggebouwen, 2200 m³ scholen en een energiestation.
- Het Maankwartier in het centrum van Heerlen: 110 appartementen, 14.000 m³ commerciële functies, 4000 m³ hotel, 19.000 m³ kantoren.
- Het nieuwe CBS-hoofdkantoor (21.000 m³).
- Het bestaande CBS-gebouw (43.500 m³).
- Het bestaande hoofdkantoor van het ABP (41.000 m³).

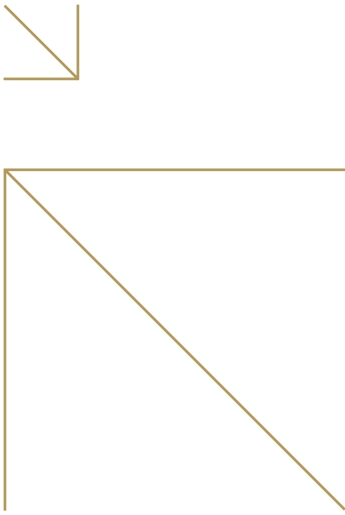
Al deze gebouwen worden op het mijnwaternet aangesloten. De gemeente is daarvan de eigenaar. Een grote energieleverancier deed aanvankelijk wel mee aan het project, maar haakte later

af vanwege de risico's. De gemeente Heerlen wil nu een rechtspersoon oprichten die het mijnwaterproject gaat uitvoeren. Het net blijft minimaal vijf jaar publiek eigendom, waarbij geen winst wordt nagestreefd.

Een belangrijk nevendoeel van het project is, aldus Demollin, het helen van de oude wonden van de mijnsluiting. De oude mijnen worden nu alsnog aangewend voor iets positiefs: ze brengen in meerdere opzichten nieuwe energie. Toen de eerste proefboringen plaatsvonden, was er dan ook veel belangstelling onder de oude mijnwerkers. Ook daarna kreeg het project veel positieve publiciteit, mede door het omvangrijke sociale programma dat Heerlen rond het mijnwater heeft opgezet. Een voorbeeld is het Verhalenfestival Mijn-Energie op 9 december 2007. Via het vertellen van verhalen, theater, zang en dans werd op deze dag het oude mijnverleden van Heerlen teruggehaald. 'Dit geeft aan dat het Mijnwaterproject niet alleen een fysiek en technisch programma is, maar misschien nog meer een sociaal en psychologisch programma', aldus Demollin. 'Het sluit aan op de eigen identiteit van de stad en geeft een positieve draai aan een slecht mijnverleden. Energie wordt opnieuw de basis van de economische structuur van Heerlen.'

Volgens Demollin bestond vanuit Interreg vanaf het begin veel belangstelling voor het Mijnwaterproject. 'Mijnwater is een Europees probleem. Na twintig of dertig jaar komen in alle gesloten mijnen de oude bronnen terug. Het oude mijnwater komt dan weer aan de oppervlakte, waar het beken en rivieren verontreinigt. Met de kennis die in Heerlen wordt opgedaan, kan dit straks mogelijk worden voorkomen. Het enige andere alternatief is het blijven wegpompen van mijnwater. Het Interreg-secretariaat heeft zich dan ook hard gemaakt om dit project van de grond te krijgen. Zonder Interreg was het niet gelukt.'

Toen het Schotse Midlothian afviel stond het Interreg-secretariaat niet te juichen, aldus Demollin, 'maar wij hebben altijd het totale project en het transnationale karakter in beeld gehouden. Dat is ook de reden dat we ons nooit alleen op een pilot hebben gericht, maar ook op investeringsstudies. En we hebben ons netwerk aangesproken om snel een nieuwe partner te vinden, in dit geval de Duitse gemeente Bönen. Toen ook die afviel, bleef de transnationale invalshoek toch overeind door de drie investeringsstudies en de deelname van enkele buitenlandse partners. Interreg heeft nooit gedreigd de subsidie terug te trekken. We hadden wel het geluk dat we aan het eind van de looptijd van Interreg 3B zaten.'

Demollin sluit af met het advies om, na het verkrijgen van een Interreg-subsidie, steeds goed contact te houden met het Interreg-secretariaat. "Hou ze op de hoogte van waar je mee bezig bent en stem de voortgang van het project steeds goed met het secretariaat af. En leg vast wat er aan de hand is, door er besluiten over te laten nemen. Op die manier blijft het project goed gedocumenteerd." Voor meer informatie over het project: www.minewaterproject.info.

Vestingwerken 's-Hertogenbosch

Net als het Mijnwaterproject in Heerlen is ook het project Vestingwerken 's-Hertogenbosch mede tot standgekomen met Europese subsidie. Ook hier bestond de belangrijkste opgave, aldus projectleider Huibert Crijns, uit enerzijds het verwerven van draagvlak door het opbouwen van een omvangrijk netwerk en anderzijds het vinden van externe financiering.

De slechte staat van de vestingwerken werd extra benadrukt door het hoog water uit 1995, toen de A2 overstroomde. Voor de gemeente was dit aanleiding de vestingwerken te gaan herstellen, ook om de functie van waterkering te herstellen. In het Ontwikkelingsplan vestingwerken 's-Hertogenbosch uit 1999, getiteld 'Versterkt Den Bosch' wordt de restauratie van de vestingwerken verknoopt met de herinrichting van de openbare ruimte, sociale veiligheid en bevordering van cultuurtoerisme. Dit wordt verwoord in vier doelen:

- Technische renovatie en restauratie.
- Zichtbaar, toegankelijk en tastbaar maken van de vestingmuren.
- Van de vesting een toeristische trekpleister maken.
- De restauratie gebruiken als drager van stedelijke vernieuwing.

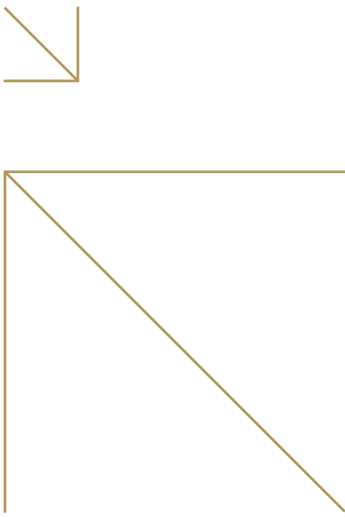
Den Bosch maakt van de vestingwerken een stadspark met twee promenades voor fietsers en voetgangers: een stedelijke binnen de vesting, een landelijke langs de buitenkant van de vesting, waar de weerbaarheid van de vesting kan worden ervaren. Door op deze manier de oude stadsranden aantrekkelijker te maken, levert het project een belangrijke bijdrage aan het afleiden van de druk op de binnenstad naar de randen. "Daarmee vergroot je dus feitelijk de binnenstad", aldus Crijns. "Daarnaast verbind je met een goede stadsrandzone de wijken vlak buiten het centrum beter met de binnenstad."

Eerste stap in het uitvoeren van het Ontwikkelingsplan was het samenbrengen van zeventien ideële organisaties in een klankbordgroep, die eens in de zes weken bijeenkwam. "De organisaties deden mee omdat ze allemaal iets in het plan gerealiseerd konden zien. Het zijn de mensen die je in een reguliere ruimtelijke orderingsprocedure voor de rechtbank tegenkomt. Hier in Den Bosch deden ze vanaf het begin mee, waardoor voor het plan meteen draagvlak ontstond", aldus Crijns.

Den Bosch zocht verder de aansluiting bij Europese partners door lid te worden van de al bestaande relevante Europese netwerken Eurocities, Europa Nostra en WTFC. Binnen dit netwerk heeft Den Bosch partners gezocht die eveneens binnenstadsplannen hadden, daarvoor cofinanciering zochten en dat onder meer Europees wilden regelen. Doel was samen op te trekken om projecten gerealiseerd te krijgen. Dit heeft geleid tot negen toegewezen EU-projecten, waaronder Archway, dat subsidie kreeg onder Interreg 3C. Bovendien begon 's-Hertogenbosch met het opzetten van eigen netwerken. Dit leidde tot drie succesvolle projecten: Septentrion, de Zuiderwaterlinie en de Stelling Den Bosch.

Archway is een project met negen partners. Naast Den Bosch zijn dat de gemeenten Chester (Groot-Brittannië), Valletta (Malta), Lucca en Verona (Italië), Piran (Slovenië), Lörrach (Duitsland) en Pécs (Hongarije), de Spaanse regio Alava en de Universiteit van West Engeland in Bristol. Archway heeft een totaal budget van ongeveer 800.000 euro en richt zich op duurzame ontwikkeling in vestingsteden. Den Bosch heeft uit het Archway-budget enkele kleine fysieke projecten aan, op of langs de vestingmuren gefinancierd, zoals een voetveertje over de Dommel, waardoor je vanuit de binnenstad nu zo het natuurgebied buiten de stad kunt binnen lopen. Zie verder www.archway-interreg.com.

Septentrion is een nieuw netwerk van 22 partners: 15 Franse, vijf Belgische (waaronder Brussel en Charleroi) en twee Nederlandse (Den Bosch en Maastricht). De doelen zijn dezelfde als die van Archway; het budget bedraagt ruim vijftien miljoen euro. Het project wordt getrokken door de stad Lille. Den Bosch heeft ook via dit netwerk Europese subsidie verworven voor de vestingwerken. Zie verder www.septentrion-nwe.org.

Den Bosch heeft veel energie gestoken in het betrekken van het lokale bedrijfsleven bij het project. Zo is in 2000 de Stichting 's-Hertogenbosch Vestingwerken opgericht, met daarin net gepensioneerden uit het bedrijfsleven die bij de bestuurders van lokale en regionale bedrijven 150.000 euro per jaar wisten op te halen. Via de in 2001 opgerichte Vereniging van Steunberen doneren veertig ondernemers elk jaar een bedrag van 4.500 euro. Verder is er onder meer het in 2007 opgerichte Bastion Genootschap met dertig leden, die jaarlijks tussen 700 en 1400 euro doneren. "Het verwerven van maatschappelijk draagvlak is dus minstens zo belangrijk als de externe financiering", aldus Crijns. "Dit project functioneert in Den Bosch als een soort business club, maar daarnaast richten we ons ook op de lokale bevolking. Dat zijn niet alleen de cultuurhistorisch geïnteresseerden. We organiseren ook sportieve evenementen, zoals de Vestingloop."

Crijns sluit af met een financieel overzicht van het project. De totale kosten bedragen 53,3 miljoen euro. Daarvan is 30,9 miljoen gedekt door Europese subsidie (3 miljoen) en bijdragen van het rijk (16,8 miljoen), de provincie (1,5 miljoen), private partijen (1,5 miljoen) en de gemeente Den Bosch zelf (8,1 miljoen). Er zijn nu plannen en aanvragen voor een volgende bijdrage van 17,8 miljoen, waarvan 2 miljoen Europese subsidie. Blijft over een bedrag van 4,6 miljoen waarvoor nog geen dekking is gevonden.

Afsluiting

Aan het slot van de bijeenkomst trekken de aanwezigen enkele conclusies:

- Voor het opzetten van een succesvol (Europees) project moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan: een goed idee en een goede presentatie, een clubje enthousiastelingen die het project kunnen trekken en een verbreding naar andere steden in Europa.
- Zoals met name de Vestingwerken in Den Bosch laten zien, neemt de financierbaarheid van het project enorm toe door de deelname aan of het opzetten van een breed netwerk, en door de verbreding van het aantal doelen van het project.
- De keuze om voor Europese subsidie te gaan, is een hele fundamentele. Zonder een netwerk zal het niet lukken. Dus moet je er mensen in de organisatie voor vrijmaken en er een budgetje voor op de begroting zetten. Die mensen moeten veel voorbeelden bekijken en veel bijeenkomsten bezoeken, om zo het netwerk te vergroten.

- Het aanvragen van Europese subsidie dwingt je om procesmatig te denken, en dat maakt je eigen projectdefinitie scherper. Ook de noodzaak van verantwoording geeft structuur aan het project, al schiet het soms door.
- Door op een project de Europese vlag te zetten, komt een project eerder in beeld bij de nationale ministeries.
- Europese subsidies zijn soms onmisbaar om een project te laten slagen, zoals het Mijwaterproject in Heerlen aantoonde. In Den Bosch daarentegen leverden de subsidies in absolute zin niet veel geld op. Hier zijn ze meer gebruikt om in de eigen organisatie netwerkvorming en discussie te stimuleren. Er zijn daardoor op verschillende niveaus contacten ontstaan binnen de eigen gemeentelijke organisatie.
- Het contact met gemeenten in het buitenland triggert mensen om in de eigen organisatie verbeteringen door te voeren. Zo heeft Heerlen nu het risicomangementsysteem van het Schotse Midlothian overgenomen.
- Vergeet het draagvlak onder de bevolking niet. Bedenk creatieve (en simpele) manieren om hen bij het project te betrekken.
- Europese subsidies hebben geen goed imago bij gemeenten. Ze worden vaak gezien als bureaucratisch en tijdrovend. De voorbeelden uit Heerlen en Den Bosch laten zien dat er toch aansprekende successen mee te behalen zijn. Daarvoor is het wel nodig te blijven knokken om het project bij het gemeentebestuur en binnen de eigen organisatie op het netvlies te houden.

Geselecteerde projecten Interreg 4B

De volgende projecten zijn voor de 1e ronde van Interreg 4B ingediend en voorsnog goedgekeurd. Met onderstaande lijst krijgt u een idee van het type project dat in aanmerking komt voor subsidie in het kader van Interreg 4B. De teksten zijn afkomstig van het secretariaat van Interreg North West Europe, www.nweurope.org.

Conditionally Approved Projects at PSC2 INTERREG IVB NWE

1. Value

Lead Partner: Sheffield City Council (UK)

Aim: To demonstrate the economic value of green infrastructure at the city/region scale and to show how to target green investments to maximise competitive benefits to communities throughout NWE.

Green infrastructure* is a valuable part of our urban economy. However, as urbanisation increases throughout NWE, public and private greenspaces are being lost to housing and commercial developments. A key challenge is to establish where to target green infrastructure investments at the city/region scale, to deliver the greatest economic benefits. We must also modernise planning systems to ensure that high quality green infrastructure is protected and built-in to the urban fabric. This requires hard evidence demonstrating the value of greenspaces, because politicians listen most to economic arguments.

2. Forestclim

Lead Partner: Landesforsten Rheinland-Pfalz (DE)

The project will regionalize climate change impacts through examination of the dynamic site characteristics in forests, and at forestry management, including protecting forest condition and yield, biodiversity, water resources and carbon sequestration across the North-West of Europe; all of this linked to a diverse set of multi-level risk assessments associated with preserving the multitude of forest goods and services.

The development of transnational coordinated forestry management and forest protection and adaptation strategies will be the principal outcome of the project and help secure the future economic stability of forestry in North-West-Europe, a sustainable timber production, an efficient protection of forest ecosystems, as well as the maintenance of the protection, recreation and other functions of forests.

3. IM-CORE Innovative Management for Europe's Changing Coastal Resource

Lead Partner: CMRC (Ireland)

Aim: To promote a transnational, innovative and sustainable approach to reducing the Ecological Social and Economic impacts of climate change on the coastal resources of NWE.

To achieve: A demonstration of how the innovative expert couplet approach, (i.e. collaboration between coastal practitioners and scientists using the principles of sustainability science), can help with the effective implementation of adaptive management strategies for coastal resources.

The identification of impacts of a range of specified climate change scenarios on coastal sectors and the development of a response in the form of strategies for adaptive management.

4. Reducing the Greenhouse Effect through Alternative - REGAIN

Industrial Estates Management in North West Europe

BEP (Bureau économique de la Province) (BE)

The general purpose of this project is to encourage the use of innovative products, services and methodologies in the field of "energy and environment-friendly efficient tertiary and mixed-used buildings" among the business parks managers and among the business community at large, in such a way as to:

- start a significant reduction in the emissions of greenhouse gases at NWE level; and
- stimulate the competitiveness of the regional economies through bringing new technologies to market and developing new products.

5. WAVE-Water Adaptation is Valuable for Everybody

Lead Partner: Waterboard Regge en Dinkel (WRD) (NE)

The overall challenge of the WAVE project is to create conditions for a sustainable, regional development in which the different (land use) functions are approached in an integrated manner and opportunities are used in such a way that the region is equipped to set off the consequences of climate change. The strengthening of the value of water in the region forms a leading principle within this context.

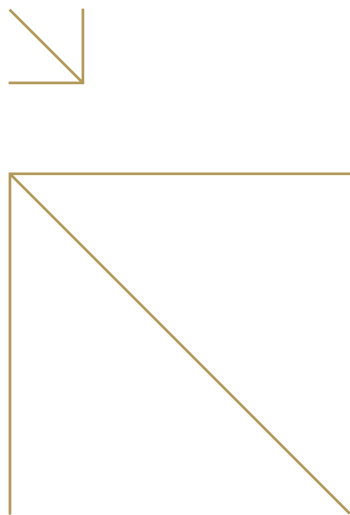
The central aim of cooperation within WAVE is to prepare for future developments in regional water systems caused by climate change, taking into account regional circumstances and practices. The three main objectives are developing policies that prevent damage and address opportunities, making stakeholders and nature less vulnerable and introducing the importance of water.

The WAVE project intends to contribute to more 'climate resistant water systems. This should result in less economic loss as a result of climate change and clarity for residents regarding risks, risk-responsibilities and -coverage and how they should deal with these risks. WAVE should ensure that the climate change will become at the heart of the planning, management and operational activities of the organisations involved in the project.

6. Health and Demographic Changes- HDC

Lead Partner: Hôpitaux Universitaires de Strasbourg (FR)

The goal of the project « HEALTH and DEMOGRAPHICCHANGES » is to create a transnational centre of excellence in North-West Europe which, in the health field, responds to demographic change due to the ageing of the population and migration of health professionals. Cooperation between the Hôpitaux Universitaires de Strasbourg,

the Centre Hospitalier Régional de Metz-Thionville, the Centre Hospitalier Universitaire de Liège, the Centre Hospitalier de Luxembourg, the Central Institute of Mental Health of Mannheim, the Faculté de Psychologie et des Sciences de l'Éducation of the Université de Genève, the University of Maastricht, and the Conseil Général du Bas Rhin will make it possible to create a centre of excellence to experiment with and introduce, innovative and forward-looking treatment, to respond to the effects of demographic change as well as new migratory trends.

7. FloodResilienCity

Lead Partner: Rijkswaterstaat (NL)

To integrate the increasing demand for more houses and other buildings with the increasing need for more and better flood risk management measures in North West European cities along rivers.

Objectives to achieve that aim:

1. Awareness: To enhance the awareness and engagement in all aspects of flood risk and the means of managing it at:
  - the Policy level (politicians/decision makers),
  - among the Professionals (of the involved authorities and elsewhere)
 and
  - at the Public level (people, companies, developers, insurance companies).
2. Avoidance: To limit flood damage and ease recovery by planning and adapting buildings, infrastructure, surfaces and economic activities and building capacity in individuals and institutions to become more resilient
3. Alleviation: To reduce flood risk by implementing physical, technical, non-structural and procedural measures for the management of water systems.
4. Assistance: To provide support to recovery processes and to engage and build capacity in communities, and others prior to, during and after flood events.

8. FITT for “Fostering interregional exchange in ICT Technology Transfer”

Lead Partner: Centre de Recherche Public Henri Tudor (LU)

The overall aim of the project is therefore to pilot the creation and usage of a practical toolbox (designed jointly with the project partners) to maximize the exploitation of ICT innovation potentials. Such a toolbox should be perceived as an upgraded, transnational and complementary set of initially local strategies, toolsets and

best practices in the field of ICT technology transfer. This would therefore allow public ICT innovations and related knowledge incoming from the NWE region to benefit from economic growth and competitiveness.

9. ALFA Adaptive Land use and Flood Alleviation

Lead Partner: Directorate General for Public Works and Water Management Programme Directorate Room for the River (NL)

The general project aim is:

To protect the North West Europe region against the effects of (the risk of) flooding due to climate changes. This will be done in the project by creating new capacity for storage or discharge of peak floods within river catchments. For example, new floodplains will be created in areas that have not been flooded recently. The need for the creation of new capacity for water storage or discharge reflects the impact of climate change. Present functions of the target areas will be retained and will be combined as optimally as possible with river and other functions.

Samenvatting

De subsidieregeling Interreg 4B werft nieuwe projecten. Ruut Louwers legt uit dat de doelstellingen gericht zijn op de duurzame ontwikkeling en de kenniseconomie. Daarbinnen ligt de nadruk op het ontwikkelen van de specifieke voordeel van regio's. Zoek je eigen sterke punten en ontwikkel die verder, in samenwerking met andere regio's in de Europese Unie.

De praktijkervaringen van Heerlen en 's Hertogenbosch laten zien dat Interreg subsidie helpt met kennis en bestuurlijke aandacht. De Europese samenwerking zowel in praktische als wetenschappelijke zin heeft Mijwater uit Heerlen geholpen. Dankzij de combinatie van onderzoek en uitvoering bleef het project overeind toen een van de partners afviel. 's Hertogenbosch heeft ter ondersteuning van de enorme investering in de Vestingwerken een groot regionaal en Europees netwerk opgebouwd. De samenwerking met andere steden zorgde voor geld en erkenning, zowel binnen als buiten de stad.

Interreg subsidie is enerzijds een uitvoeringsmiddel, anderzijds brengt het geld en kennis binnen. De harde deadlines en toetsbare resultaten bieden houvast bij het realiseren van projecten.

Ministerie van VROM →

staat voor ruimte, milieu, wonen, wijken en integratie. Beleid maken, uitvoeren en handhaven.

Nederland is klein. Denk groot.

Colofon

De themabijeenkomst 'Interreg: projectervaringen en subsidiemogelijkheden' werd gehouden op 3 december 2007 in het Glaspaleis te Heerlen. De organisatie is in handen van SEV Realisatie in opdracht van het ministerie van VROM, in het kader van IPSV en de stedelijke vernieuwing in uitvoering.

Deelnemers

T. Alsters (Provincie Limburg), V. Bökkerink (Gemeente Hengelo), V. van den Broek (Gemeente Breda), H. Crijns (gemeente 's Hertogenbosch), E. Demollin (Gemeente Heerlen), H. van Dijk (Vestia Groep, Den Haag), B. Dikmans (Provincie Noord-Brabant), T. Drost (Waterschap Rivierenland), H. Gerritse (Haute Europe), J. Jaspers (Provincie Zeeland), I. van der Linden (Provincie Noord-Brabant), R. Louwers (NWE Secretariat, "Les Caryatides"), A. Maaswinkel (Vestia Groep), T. Spielenberg (Gemeente Hengelo), W. Strijbos (Waterschap Peel en Maasvallei), J. Tamaëla (Provincie Overijssel), B. Thoolen (Gemeente Breda), D. Urlings (Ministerie van VROM), J. van Veen (provincie Limburg).

Gespreksleiding

Fokke de Jong (SEV Realisatie)

Verlag

John Cüsters

Meer informatie

- SEV Realisatie
Niels Hatzmann
Postbus 1833, 3000 BV Rotterdam
Telefoon: 010 – 282 50 90
E-mail: ipsv@sev-realisatie.nl
- Wilt u meer weten over het InnovatieProgramma Stedelijke Vernieuwing (IPSV), ga naar www.vrom.nl/ipsv. Hier vindt u onder andere wet- en regelgeving, kamerstukken, de IPSV-themabrochures en voorbeeldprojecten.
- Voor specifieke informatie over de wijkenaanpak, zie www.vrom.nl/wijkverbetering